

REPUBLICA MOLDOVA

Grupul de monitorizare a implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere
a corupției și a Planului de acțiuni pentru realizarea ei

RAPORTUL NAȚIONAL
PRIVIND PROGRESSELE ȘI DIFICULTĂȚILE ÎNREGISTRATE ÎN
PROCESUL IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI NAȚIONALE DE PREVENIRE
ȘI COMBATERE A CORUPȚIEI

Chișinău – decembrie 2006

Raportul Național pentru perioada anului 2006 este elaborat de către Secretariatul Grupului de monitorizare conform măsurii nr. 1.11 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 16 decembrie 2004, nr. 421-XV, modificat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 374-XVI din 29 decembrie 2005.

Editat cu suportul Consiliului Europei în cadrul Proiectului MOLICO contra corupției, spălării banilor și finanțării terorismului în Republica Moldova.

Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198

tel/fax 24-47-66, 24-36-41

web: www.cccec.md

e-mail: secretariat_gm@cccec.md

secretariat_gm@yahoo.com

Cuvânt înainte

În prezent, corupția continuă să periclitizeze valorile și stabilitatea politică, economică și socială în țară.

Situația existentă a impus evidențierea problemei corupției în politica statului concepând măsuri radicale îndreptate spre reducerea ariei de manifestare a viciului corupției.

Controlul, prevenirea și combaterea corupției se evidențiază și printre prioritățile diferitor programe, bazate pe anumite angajamente față de comunitatea internațională (Planul de acțiuni RM-UE, Provocările Mileniului etc.). Angajamentul politic necondiționat în ceea ce privește lupta împotriva corupției este reflectat prin implementarea în Republica Moldova a Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, aprobate prin Hotărârea Parlamentului nr. 421-XV din 16 decembrie 2004.

Primele rezultate ale acestor activități au fost atestate la finele anului 2005, evaluarea cărora a fost supusă dezbaterilor publice în cadrul Conferinței naționale desfășurate la 09 decembrie 2005 cu genericul „Progrese și perspective în reprimarea corupției”.

Activitățile desfășurate în anul 2006 s-au conturat prin îmbinarea și coordonarea eficientă a tuturor elementelor Strategiei: combaterea corupției, prevenirea acestui flagel și educarea civică. Totodată, progresele obținute sunt determinate, în mare parte, și de stabilirea unui parteneriat constructiv între autoritățile publice centrale și locale, societatea civilă și sectorul privat.

Un suport considerabil în aceste activități a fost oferit de către Consiliul Europei și alte organisme internaționale care, actualmente, se amplifică prin lansarea noilor proiecte de asistență tehnică și financiară.

Totalitatea acțiunilor desfășurate în vederea prevenirii și combaterii actelor de corupție sunt reflectate în al doilea Raport național, care se prezintă publicului pentru apreciere. Consimțirea rezultatelor obținute va determina corectitudinea și importanța eforturilor depuse și va impune intensificarea în continuare a implementării politicilor anticorupționale.

INTRODUCERE

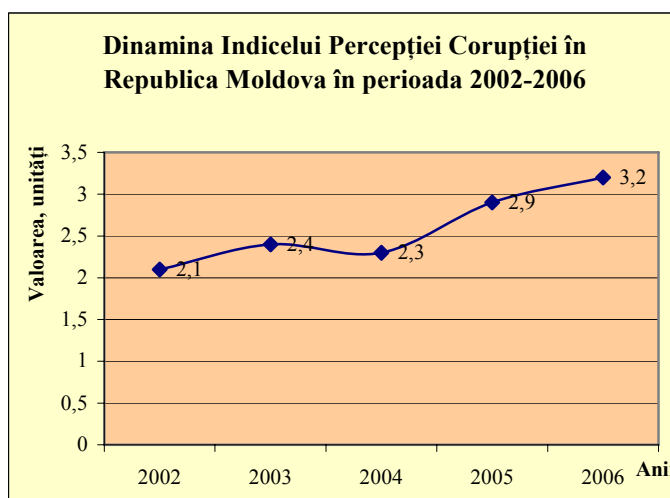
Complexitatea și aria tot mai largă a corupției plasează această problemă în topul problemelor imperioase ale Republicii Moldova.

Combaterea acestui flagel este absolut necesară și stringentă, Republica Moldova fiind în vizorul multor reprezentanți ai entităților internaționale, inclusiv europene, precum și al organizațiilor nonguvernamentale, a căror activitate are ca obiectiv diminuarea nivelului de răspândire a corupției în țară. Totodată, în vederea materializării aspirațiilor de integrare europeană, au fost necesari de a întreprinde pași decisivi în direcția reprimării corupției în țară.

Anul 2005 poate fi considerat ca o etapă revoluționară în lupta contra corupției, fiind continuă și în anul 2006. Acest fapt este relevat de ascendențele combaterii acestui fenomen malefic, care și-au găsit finalitatea caracteristicilor obținute la acest compartiment inclusiv în Indicele Percepției Corupției.

Acest clasament, realizat anual de Transparency International, atestă un progres modest în domeniul prevenirii și combaterii corupției în țară, ca urmare a angajării în lupta cu corupția atât a instituțiilor publice, cât și societății civile și a sectorului privat.

Astfel, în anul 2006, potrivit relatărilor TI, Republica Moldova s-a clasat pe locul **81 din 163 țări incluse în clasament**, indicele percepției corupției constituind **3,2**. Pentru comparație în anul 2005, în acest clasament, Moldova s-a plasat pe locul 95 din 159 de țări, indicele alcătuind 2,9. Acest fapt, în mare măsură, denotă atât voința politică a conducerii, cât și eforturile societății civile în domeniul prevenirii și combaterii corupției în țară.

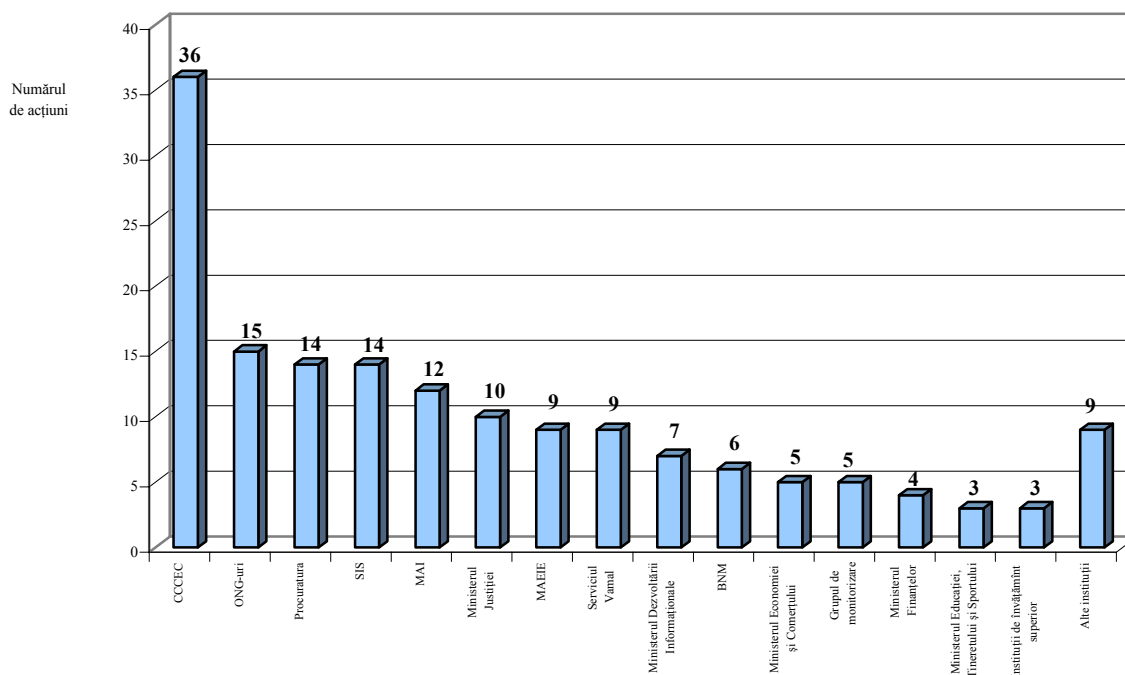
Una dintre cele mai importante acțiuni care a facilitat lupta cu corupția a fost continuarea implementării eficiente în Republica Moldova a Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției (în continuare SNPCC), aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 421-XV din 16 decembrie 2004. Prin realizarea planurilor anuale de acțiuni, rezultatele obținute au fost, în mare parte, determinate de îmbinarea eficientă a tuturor verigilor de reprimare a corupției: combaterea, prevenirea și conlucrarea cu societatea civilă.

În Planul de acțiuni pentru anul 2006 au fost incluse **49 de măsuri, cu stabilirea termenului de executare și nominalizarea instituțiilor de resort**. Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (în continuare C.C.C.E.C.) a fost

specificat în realizarea a **36 de măsuri**, Procuratura Generală – **14 măsuri**, Serviciul de Informații și Securitate – **14**, Ministerul Afacerilor Interne – **12 măsuri**, Ministerul Justiției – **10 măsuri** etc. **ONG-urile** urmau a fi **antrenate în realizarea a 15 măsuri**.

Astfel, după cum reflectă diagrama respectivă, C.C.C.E.C. a realizat o cotă de participare în implementarea SNPCC în mărime de circa 80 la sută (Diagrama 1)

Diagrama 1

Este cunoscut faptul că pentru a asigura un proces anticorupțional eficient statul are nevoie de promovarea și consolidarea capacităților în diferite domenii, inclusiv:

- cadrul legislativ eficient și adecvat;
- cadrul instituțional eficient;
- societate civilă proactivă și cooperantă;
- colaborare eficientă la nivel național, regional și internațional.

I. CONSOLIDAREA CADRULUI LEGISLATIV ȘI ASIGURAREA APLICĂRII LEGISLAȚIEI

Strategia națională anticorupție, precum și alte programele guvernamentale, sunt fundamentate pe ideea că fenomenul corupției este o disfuncție de sistem care își are proveniența și afectează cadrul normativ, sistemul instituțional și relațiile interumane specifice instituțiilor sociale. Astfel, excesul normativ, ca și lipsa reglementărilor legale în anumite domenii, alimentează factorii de risc pentru corupție.

Această situație impune sporirea eforturilor la elaborarea proiectelor de acte legislative în vederea facilitării procesului de prevenire și combatere a corupției.

Un mediu favorabil pentru perfecționarea cadrului legislativ național și ajustarea acestuia la standardele legislative internaționale va oferi țării noastre aderarea la Convenția ONU împotriva corupției, semnată de către Republica Moldova la 27.09.2004. **Proiectul de Lege pentru ratificarea Convenției ONU împotriva corupției** a fost elaborat și remis la 24 noiembrie 2006 spre avizare instituțiilor de resort.

În scopul perfecționării legislației anticorupție și ajustării cadrului legislativ național la standardele internaționale, inclusiv la acquis-ul comunitar împotriva corupției, a fost elaborat **proiectul Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției**. Proiectul prenotat a fost expertizat de către Consiliul Europei, recomandările fiind acceptate integral.

Întru asigurarea unui nivel înalt al transparenței și responsabilității funcționarilor publici, eficientizarea sistemului public și consolidarea cooperării instituțiilor publice cu societatea civilă au fost elaborate o serie de acte legislative, după cum urmează:

- proiectul **Legii cu privire la răspunderea ministerială**, remis spre avizare instituțiilor de resort la 20 noiembrie 2006;
- proiectul **Legii privind administrația publică centrală de specialitate**, remis spre avizare instituțiilor de resort la 30 octombrie 2006;
- proiectul **Legii cu privire la serviciul public și statutul funcționarului public**, avizat de către instituțiile interesate;
- proiectul **Legii cu privire la conflictul de interese**, remis Guvernului spre examinare la 30 octombrie 2006;
- proiectul **Legii cu privire la declararea veniturilor, averii și mijloacelor de obținere a veniturilor de către persoanele fizice cetățeni ai RM**, remis Guvernului spre examinare la 13 octombrie 2006;
- proiectul **Legii cu privire la transparența decizională**, aprobat de Guvern la 13 septembrie 2006 și remis Parlamentului spre examinare;
- **Codul de conduită a funcționarului public**, aprobat de Guvern la 02 octombrie 2006 și remis spre examinare Parlamentului.

În scopul eficientizării și consolidării capacităților de monitorizare asupra manifestărilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, precum și în vederea ajustării legislației naționale la prevederile și recomandările internaționale în domeniu, a fost elaborat un alt proiect de **Lege cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului**. De asemenea, s-a elaborat și proiectul **Strategiei naționale în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului**, care urmează a fi implementată în baza unui Plan de acțiuni, care este în fază de elaborare.

În vederea minimizării oportunităților de corupție în procedurile de achiziții publice, inclusiv în vederea perfecționării, ajustării mecanismului de reglementare a achizițiilor publice la cerințele Acordului Organizației Mondiale a Comerțului privind achizițiile publice și directivelor Uniunii Europene în materia vizată, a fost elaborat proiectul

Legii achizițiilor publice. Proiectul a fost aprobat la ședința Guvernului din 13 septembrie 2006 și remis Parlamentului spre examinare.

Eventuala influență a unor interese de grup asupra organelor puterii de stat a impus abordarea publică a oportunității privind elaborarea actului normativ respectiv ce ar reglementa activitatea de lobbyism în Republica Moldova. În acest context, s-a desfășurat la 29 mai 2006 Masa rotundă cu genericul „**Oportunitatea elaborării proiectului de lege cu privire la lobbyism**”, la care au participat atât reprezentanții instituțiilor de stat (C.C.C.E.C., Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Procuratura Anticorupție, Serviciul Vamal, Ministerul Justiției, Ministerul Dezvoltării Informaționale, Aparatul Guvernului), cât și unele ONG-uri, inclusiv Transparency International-Moldova, Uniunea Juriștilor din republica Moldova, Institutul Politici Publice, ABA/CEELI. Participanții la întrunire au concluzionat necesitatea elaborării unui astfel de proiect de lege, după efectuarea unor cercetări de specialitate în domeniu.

Dificultăți:

De rând cu aspectele pozitive obținute la compartimentul respectiv au fost înregistrate și unele dificultăți. Astfel, deși Republica Moldova a semnat Convențiile civilă și penală privind corupția, ratificate prin Legile nr.428 din 30.10.2003 și nr.542 din 19.12.2003, în legislația națională rămân a fi operate multiple modificări importante în vederea ajustării acestora la prevederile convențiilor respective. Nu s-au respectat termenii de ratificare a Convenției ONU împotriva corupției. Prin urmare, perioada raportată poate fi caracterizată prin procesul lent de armonizare a legislației naționale cu privire la corupție în raport cu uzanțele legislative internaționale în acest domeniu.

Priorități pe viitor:

- *Ajustarea și implementarea prioritară a normelor internaționale anticorupționale;*
- *Urgentarea adoptării proiectelor de legi elaborate conform Planului de acțiuni de implementare a Strategiei naționale anticorupție pentru 2005 și 2006;*
- *Intensificarea eforturilor pentru o transpunere efectivă a reglementărilor normative cu privire la corupție în practică;*
- *Elaborarea mecanismelor eficiente de implementare și aplicare a cadrului legislativ anticorupțional.*

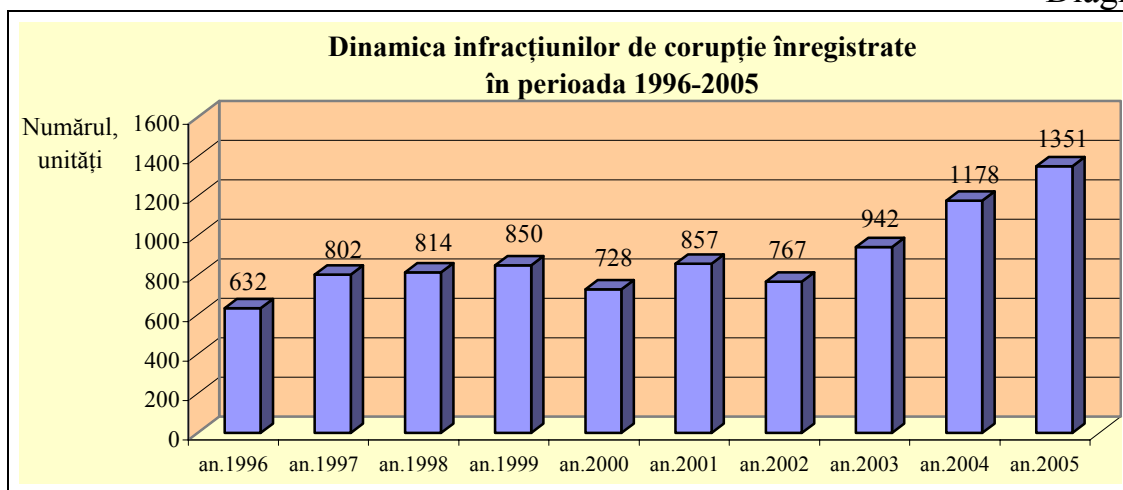
II. ACTIVITATEA ANTICORUPȚIONALĂ

Existența fenomenului corupției în Republica Moldova este confirmată prin înregistrarea și depistarea anuală de către organele de drept a manifestărilor de corupție. Amplificarea procesului anticorupție, creșterea complexității acestuia în republică nu poate fi realizat în afara unei corecte și prompte cunoașteri a realității

privind corupția, scop urmărit în cadrul studiului analitic efectuat de C.C.C.E.C. privind nivelul și tendințele corupției în Republica Moldova.

Evoluția infracțiunilor de corupție în ultimii zece ani (1996-2005) atestă o dezvoltare esențială a acestui fenomen, fiind caracterizată printr-o tendință de creștere considerabilă a numărului de acte de corupție înregistrate. Astfel, în ultimii zece ani numărul infracțiunilor de corupție înregistrate în modul stabilit a crescut de la 632 în anul 1996 până la 1351 în anul 2005.

Diagrama 2

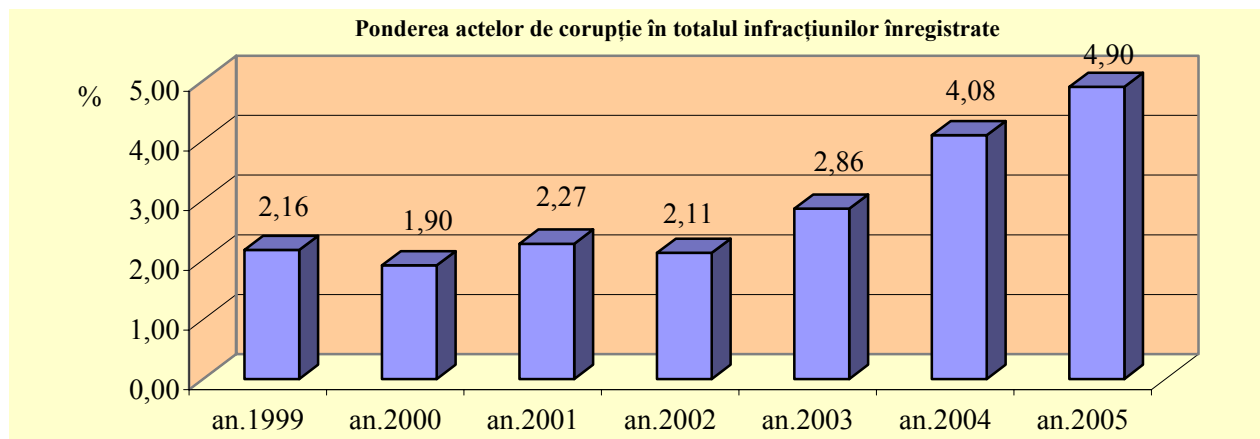

Sursa: datele Direcției informații și evidență operativă a MAI

Prin urmare, în anul 2005 organele de drept au înregistrat infracțiuni de corupție de 2 ori mai mult decât în anul 1996 și cu 85 % mai mult decât în anul 2000.

Semnificativă este și ponderea actelor de corupție în totalul infracțiunilor înregistrate, care, privită în dinamica anilor 1999-2004, se caracterizează printr-o creștere însemnată, sporul mediu pe an constituind circa 0,4 %. Astfel, în anul 2004 actele de corupție au constituit peste 4 la sută din totalul infracțiunilor sau cu 2,7 puncte procentuale mai mult comparativ cu anul 1999.

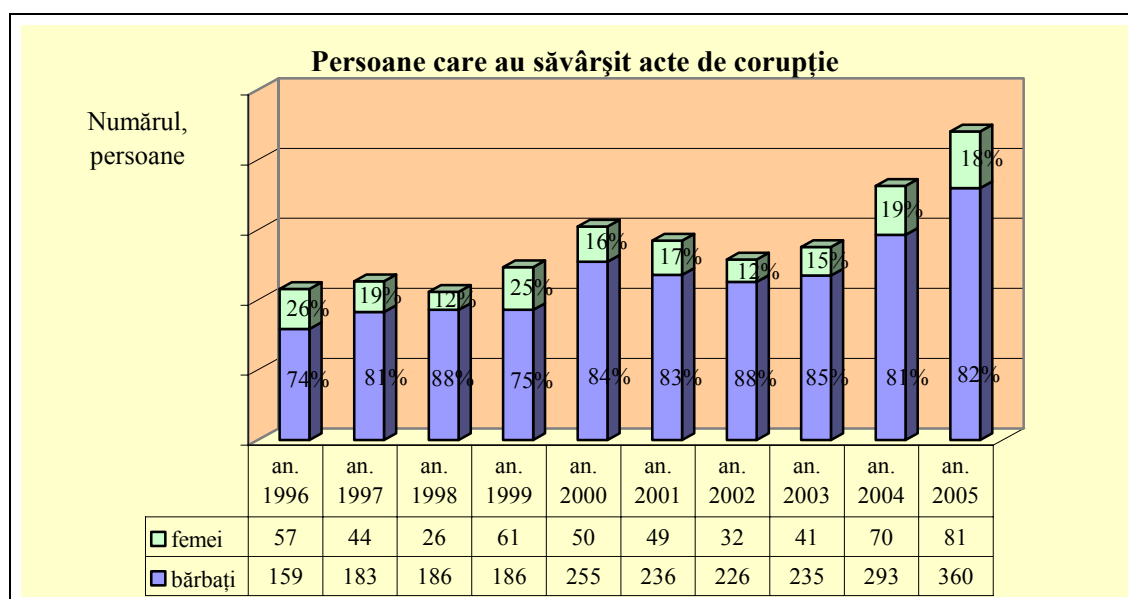
Diagrama 3

Sursa: datele Direcției informații și evidență operativă a MAI și Biroului Național de Statistică

Datele statistice pentru perioada 1996-2005, de asemenea, atestă și tendința de majorare a numărului de persoane care au săvârșit acte de corupție, care în anul 2005 a atins cifra de 441 sau de 2 ori mai mult față de anul 1996 și de 1,6 ori – față de anul 2003. Sporul mediu a constituit câte 25 persoane pe an, fiind mult mai mic față de sporul mediu al actelor de corupție (80 infracțiuni pe an). Această divergență indică asupra **predispunerii persoanelor spre a săvârși un cumul de acte de corupție, apelând astfel la scheme complexe corupționale.**

Diagrama 4

Sursa: datele Direcției informații și evidență operativă a MAI.

De altfel datele prezentate nu relevă nivelul real de răspândire a fenomenului corupției în Republica Moldova, fapt determinat de latentitatea acestui fenomen. Beneficiile, deși necuvenite, obținute de părțile participante la actele de corupție condiționează nedeclararea premeditată în organele de drept despre comiterea infracțiunilor.

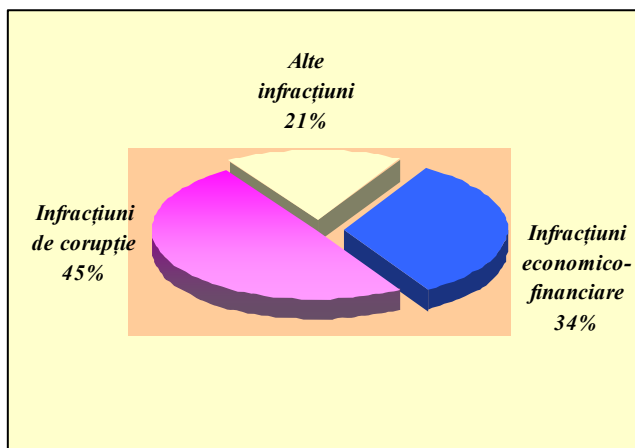
Acest domeniu de activitate necesită o abordare strategică de sistem și indicatori de performanță în vederea aprecierii acțiunilor concrete de detectare, cercetare și judecare a cazurilor de corupție. În acest context, se impune stabilirea criteriilor de apreciere a infracțiunilor de corupție și a celor conexe a corupției la nivel înalt, mediu și mic, perfectarea legislației existente în ceea ce privește confiscarea bunurilor provenite din acte de corupție.

2.1 Combaterea corupției

Realitatea obiectivă denotă că depistarea nemijlocită a actelor de corupție, documentarea acestora, urmărirea penală și sancționarea vinovaților conform legislației în vigoare deocamdată rămâne una dintre verigile principale ale procesului de reprimare a corupției. Astfel, în rezultatul acțiunilor întreprinse de către organele abilitate cu funcții de combatere a corupției, în 11 luni a.c. au fost relevate **1297** infracțiuni de corupție.

Un rol important în reprimarea corupției îi revine C.C.C.E.C. - organ cu atribuții speciale în combaterea și prevenirea acestui flagel.

Din totalul crimelor depistate de C.C.C.E.C. în perioada de 11 luni curent, **45** la sută se referă la infracțiuni de corupție, **34** la sută - economico-financiare și **21** la sută - la alte tipuri de crime. Din infracțiunile de corupție descoperite, **46** de cazuri reprezintă trafic de influență; **45** - exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu; **39** - corupere pasivă; **41** - neglijență în serviciu; **37** - abuz de putere sau abuz de serviciu (sector public); **29** - însușire în proporții deosebit de mari (folosind situația de serviciu); **20** - fals în actele publice; **16** - abuz de serviciu (sector privat) etc. Ponderea infracțiunilor de corupție, săvârșite de conducători și șefi de subdiviziuni care au activat atât în sectorul public, cât și cel privat, este de 65%, dintre care pot fi menționate 4 persoane cu funcții de răspundere din cadrul autorităților publice centrale, 3 conducători de instituții bancare, 20 primari, 5 viceprimari, 17 directori și directori adjuncți ai instituțiilor de învățământ, 7 șefi de instituții și subdiviziuni medicale etc.

Corupția în **administrația publică centrală** afectează nu doar activitatea instituției în parte, ci știrbește imaginea întregului executiv. Actualmente, pentru fapte de corupție au fost și sunt urmăriți penal de către C.C.C.E.C. funcționari ai administrației publice centrale, inclusiv un ex-ministru, un fost șef de Departament al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, președintele Camerei Înregistrării de Stat a Republicii Moldova, un sef-adjunct al Inspectoratului Fiscal Principal de Stat etc..

Un sector vulnerabil corupției rămâne a fi **administrația publică locală**.

C.C.C.E.C. a instrumentat cazuri penale privind exces de putere sau abuz de serviciu a unor primari, comise în special, la repartizarea terenurilor de pământ, evaluarea prețului de înstrăinare și schimbarea destinației acestora.

Relevantă este cauza penală, instrumentată de către Procuratura Anticorupție privind extorcarea mijloacelor bănești în sumă de 10,0 mii Dol SUA de către viceprimarul or. Codru pentru repartizarea unui lot de teren.

Infrațiuni de corupție au fost depistate și în diferite **instituții de învățământ** din republică. Pentru extorcarea de mijloace bănești au fost reținuți în flagrant delict de către C.C.C.E.C. directorul unei Școli profesionale din r-nul Dondușeni, demnitari ai Universității Real-Umanistice din or. Cahul și Academiei de Transport din mun. Chișinău etc.

Scheme frauduloase au fost utilizate de către conducătorii școlilor profesionale nr. 2, 3 și 10 din municipiul Chișinău și a școlii sportive nr. 12 din or. Vadul lui Voda, care, depășind atribuțiile de serviciu, au însușit ilegal mijloace bănești din buget în sumă de **79,0 mii lei**.

Un alt caz a fost depistat de către colaboratorii C.C.C.E.C. la Universitatea Agrară de Stat din Moldova (UASM), unde persoane cu funcții de răspundere din Consiliul de administrare și Comitetul sindical au depășit drepturile acordate prin lege, atribuind în anul 2005 trei loturi de teren din str. Bucovinei angajaților Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, fapt prin care au cauzat daune considerabile drepturilor și intereselor angajaților U.A.S.M.

În perioada raportată a continuat activitatea de contracarare a corupției și **în sfera medico-sanitară**, fiind demascate de către C.C.C.E.C. cazuri în care au fost implicați atât medici de rând, cât și cu funcții de conducere. Printre cele mai relevante cazuri pot fi menționate:

- extorcarea de către conducătorul Centrului de Medicină Preventivă din orașul Bălți a mijloacelor bănești în sumă de **17,0 mii lei și 300 dol SUA** pentru eliberarea autorizațiilor sanitare;
- coruperea pasivă a conducătorilor Consiliului de expertiză medicală a vitalității pentru raioanele Fălești și Glodeni și a Consiliului de expertiză medicală a vitalității din mun. Bălți la acordarea gradelor de invaliditate;
- urmărirea penală în privința factorilor de decizie ai Consiliului expertiză medicală a vitalității Orhei, care, pe parcursul anilor 1998-1999, nu au asigurat păstrarea a **2336** de procese-verbale de expertizare, fapt soldat cu nimicirea lor. Suplimentar a fost stabilit că persoane cu funcții de răspundere ai consiliilor de expertizare medicală a vitalității au acordat ilegal grade de invaliditate la peste **700** persoane, o parte din care la momentul respectiv nu se aflau în țară;
- cauza penală în privința medicilor Institutului de cercetări științifice în domeniul ocrotirii sănătății mamei și copilului, a căror neglijență criminală în

exercitarea atribuțiilor de îngrijitor al sănătății și vieții omenești s-a soldat cu decesul a **18** copii nou-născuți.

De asemenea, de către C.C.C.E.C. s-au întreprins o serie de măsuri în vederea contracarării corupției în **sistemul de justiție și în cadrul organelor de drept**.

Prin diminuarea prețului de vămire a autoturismelor, un inspector al Biroului Vamal Cahul a prejudiciat bugetul cu circa **180,0 mii lei**, iar un colaborator al Postului Vamal Fălești a admis exportul ilegal al unui lot de țigări în valoare de 7,2 mii Euro. Datorită neglijenței de serviciu, pe parcursul anilor 2003-2005, nu a fost asigurată perceperea plăților la buget în suma de **5,3 mln lei**, pentru importul produselor ce poluează mediul.

Urmărirea penală a fost pornită în privința șefilor secției speciale și a sectorului nr. 6 al Penitenciarului nr. 4 din or. Cricova, specialistului Judecătoriei sectorului Ciocana și a unui executor judecătoresc pentru falsificare de acte, extorcare de bani și neglijență în serviciu.

Procuratura Anticorupție s-a autosesizat referitor la comiterea abaterilor de la legislație la exercitarea atribuțiilor de serviciu de către unii judecători ai Judecătoriilor sectorului Buiucani mun. Cișinău, or. Căușeni, Strășeni și Leova. Despre cazurile depistate a fost sesizat Președintele Republicii Moldova și Consiliul Superior al Magistraturii în vederea tragerii la răspundere penală a judecătorilor respectivi. Ca rezultat, în instanța de judecată a fost transmisă o cauză penale pentru examinare, iar în alte trei cazuri Consiliul Superior al Magistraturii a respins sesizările Procurorului General privind eliberarea acordului la pornirea urmăririi penale și tragerea acestora la răspundere penală.

Din infracțiunile depistate de către M.A.I., **37,5 la sută** constituie cazuri de instigare a colaboratorilor organelor afacerilor interne la corupere activă.

Astfel, ca urmare a măsurilor operative de investigație efectuate de către serviciile abilitate ale M.A.I. în comun cu Procuratura Anticorupție, C.C.C.E.C. și S.I.S., de la începutul anului 2006 au fost documentate și preîntâmpinate **26 de cazuri** de trădare a intereselor de serviciu, corupție și protecționism comise de către colaboratorii organelor afacerilor interne. De asemenea, în rezultatul operațiunilor speciale desfășurate pe teritoriul mun. Chișinău, raioanelor Criuleni, Dubăsari, Hîncești, Orhei, în mun. Bălți, or. Sîngerei, or. Orhei, or. Comrat, or. Cahul, pe traseele principale ale republicii, au fost documentate **7 cazuri** de primire a recompensei ilicite de către colaboratorii poliției rutiere, pentru neîntocmirea proceselor-verbale, colaboratorii implicați fiind sancționați disciplinar.

Relevante sunt cauzele penale, pornite de către Procuratura Anticorupție pe un ofițer de urmărire penală al Comisariatului de Poliție sectorul Rîșcani mun. Chișinău, care a primit prin extorcare și înșelăciune mijloace bănești în sumă de **1500 Dol SUA și 2650 Euro** și a tăinuit, prin falsificarea datelor, o infracțiune săvârșită de un cetățean străin.

Managementul inefficient al întreprinderilor de stat, iresponsabilitatea și interesele mercantile ale unor conducători afectează direct sistemul economico-financiar al

statului. În acest context, C.C.C.E.C., reieșind din atribuțiile sale funcționale, monitorizează acest segment, fiind depistate **20** de infracțiuni, dintre care **13** comise de către conducătorii corupți ai acestor întreprinderi. Printre cele mai relevante se menționează acțiunile criminale ale foștilor factori de decizie ai S.A.”Viorica Cosmetic”, care s-au soldat cu prejudicierea întreprinderii în sumă de **4,3 mln lei**. Un alt caz de afectare a intereselor constituționale ale acționarilor a fost depistat la B.C. “Victoriabanc” S.A., la care o persoană din conducerea băncii, fără acordul Consiliului, a însușit **6,4 mln lei** sub formă de retribuire a muncii.

De către M.A.I. a fost reținut în flagrant delict un factor de decizie din conducerea S.A.”Incorgaz”, care a propus și a transmis mijloace bănești în sumă de **42,9 mii lei** unui inspector al Comisariatului general de poliție mun. Chișinău pentru a nu porni urmărire penală pe cazul însușirii de mijloace bănești de la întreprindere.

O modalitate eficientă de combatere a corupției rezidă în colaborarea eficientă a organelor de drept cu populația. Un anumit efect în vederea încurajării cetățenilor la cooperarea cu organele de resort oferă instituirea “liniilor fierbinți” instituționale. Cetățenii sesizează organele de drept, alte autorități publice despre cazurile de corupție prin intermediul telefoanelor de încredere, cutiilor poștale. Recepționarea informației creează posibilitatea studierii opiniei publice și reacționării prompte la semnalele cetățenilor despre cazurile de corupție.

În funcționarea „liniei fierbinți” sunt identificate și unele probleme. În multe cazuri, persoanele solicită doar consultații juridice. De asemenea, o bună parte a apelurilor recepționate conțin descrieri a eventualelor litigii civile, soluționarea cărora nu ține de competența organelor de drept anticorupționale. În alte cazuri, interlocutorii, fiindu-le lămurită procedura, nu acceptă să coopereze cu organele de drept, preferând anonimatul. În acest sens, o alternativă productivă reprezintă Linia fierbinte anticorupție, deschisă de către ONG-urile Transparency International – Moldova și Societatea Civilă Împotriva Corupției.

Dificultăți:

*În perioada de activitate 2002 – 11 luni 2006, au fost deferite justiției **1029** de cauze penale, instrumentate de C.C.C.E.C., din care **51%** se referă la infracțiuni de corupție. În prezent, există **364** de sentințe definitive (în privința a 412 de persoane), ceea ce constituie **35 %** din totalul cauzelor penale trimise în judecată. Analiza sentințelor de condamnare denotă cazuri frecvente în care pedepsele stabilite de instanțele judecătorești nu sunt proporționale gravității infracțiunilor și prejudiciului cauzat, nefiind soluționată și problema reparării prejudiciului. Relevantă este și tergiversarea de către instanțele judecătorești a examinării cauzelor penale din categoria de corupție. În acest fel, se diminuează eficiența legii penale, precum și efectul eforturilor depuse de organele de urmărire penală în vederea reprimării infracțiunilor de corupție și a celor conexe.*

Priorități pe viitor:

- *consolidarea capacităților organelor de drept la asigurarea operativității și eficacității în cercetarea și examinarea cauzelor penale de corupție;*
- *intensificarea activității organelor de drept în relevarea și documentarea schemelor de corupție în rândul funcționarilor de rang înalt din structurile de stat;*
- *eficientizarea mecanismului de sesizare despre actele de corupție și de implementare a Legii nr. 1458-XIII din 28.01.98 cu privire la protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în proces penal.*

2.2. Prevenirea corupției

Realitatea obiectivă deja a confirmat faptul că doar cu metode penal-restrictive, fenomenul corupției nu poate fi stăvilit. Un aspect extrem de important la acest capitol, care fiind eficient utilizată poate influența răspândirea acestui viciu social, este prevenirea infracțiunilor de corupție. De altfel, măsurile preventive sunt focusate nu asupra manifestărilor exteriorizate ale corupției, ci asupra cauzelor generatoare, motiv pentru care și sunt lipsite de deficiențele specifice „metodelor de luptă”, cum ar fi, de exemplu, repulsia socială. Astfel, activitatea de prevenire este determinată nu numai de sporirea grijii publice pentru creșterea în număr a infracțiunilor de corupție, ci, în special, și de efectul limitat al măsurilor penal-restrictive în combaterea corupției.

În general, activitatea de prevenire a corupției, prin finalitățile sale, este un mijloc de reglementare a raporturilor sociale, în scopul eliminării oportunităților corupției atât prin interacțiunea unor măsuri economico-sociale, educațional-pedagogice, organizațional-instituționale și de drept, cât și prin îmbinarea diferitor nivele preventive.

Activitatea de prevenire a corupției ar putea fi definită ca o totalitate de acțiuni îndreptate asupra identificării și analizei, limitării sau excluderii fenomenelor generatoare de corupție, precum și a factorilor care o favorizează.

Obiectivul strategic al activității de prevenire a corupției este diminuarea nivelului corupției prin trasarea, implementarea și monitorizarea unor acțiuni preventive.

Efectul scontat va fi atins prin eficientizarea sistemului instituțional, asigurarea responsabilității și transparenței autorităților publice, diminuarea efectelor corupției asupra sectorului privat, facilitarea cooperării organelor de drept cu societatea civilă etc.

În vederea implementării măsurilor instituționale de prevenire a corupției, a fost extins mecanismul de control administrativ intern. Echipelor de conducere ale autorităților publice le-a fost oferit de către C.C.C.E.C. suport metodologic la evaluarea riscurilor instituționali de corupție și elaborarea planurilor sectoriale de prevenire a corupției.

În același sens, „Transparency International – Moldova”, cu participarea C.C.C.E.C., a organizat și desfășurat, pentru persoane responsabile din cadrul autorităților publice, trainingul cu genericul „Măsuri de prevenire a corupției în serviciul public”.

Implementarea politicii de transparență maximală în activitatea autorităților publice a fost asigurată prin publicarea proiectelor de acte normative în mass-media și pe site-urile oficiale ale autorităților publice, dezbaterile publice organizate de către instituțiile de stat și organizațiile nonguvernamentale vis-à-vis de problema contracarării corupției.

O precondiție a eficienței procesului de prevenire a corupției o constituie controlul exercitat de societatea civilă asupra administrației publice. Acesta este principalul indice al unei societăți democratice, bazată pe principiile legalității și transparenței. De către C.C.C.E.C. a fost evaluat nivelul participării societății civile la activitatea decizională a autorităților publice locale sub aspectul participării societății civile la procesul decizional. În acest scop, a fost elaborat Chestionarul „Participarea societății civile la procesul decizional al autorităților publice locale – un aspect important în prevenirea corupției la nivelul conducerii locale”, remis spre completare în adresa a 19 primării ale orașelor (municipiilor) din republică. În baza răspunsurilor obținute a fost efectuat un studiu analitic, fiind puși în contur factorii care generează și favorizează corupția la nivel local. S-a concluzionat că autoritățile publice locale nu utilizează în deplină măsură tehnicile de antrenare a cetățenilor în procesul decizional, fapt ce diminuează credibilitatea populației în puterea locală. Totodată, au fost elaborate un șir de recomandări justificate, incluse ca măsuri concrete în Planul de acțiuni de implementare a Strategiei naționale anticorupție pentru 2007-2009.

O măsură eficientă de prevenire a corupției este implementarea practicii ghișeelor unice în administrația publică. Efectele totale, puse în contur prin analiza activității ghișeelor unice, în baza studiului efectuat cu suportul proiectului de asistență tehnică BizPro/USAID, prezintă argumente esențiale în favoarea sprijinirii acestora. Principalele probleme soluționate constau în micșorarea timpului necesar pentru a obține o autorizație, micșorarea costurilor procedurilor, eliminarea contactului direct dintre solicitant și autoritatea care trebuie să aprobe eliberarea acesteia, ceea ce diminuează riscurile de corupție la această etapă. Astfel, evaluatorii au prezentat o serie de recomandări în vederea sprijinirii în continuare a creării și lansării activității oficiilor ghișeelor unice.

Un obiectiv specific al prevenirii corupției în sectorul privat îl constituie asigurarea unor condiții de afaceri și investiții echitabile, bazate pe libera concurență. În vederea îmbunătățirii climatului investițional în țară, Ministerul Economiei și Comerțului a desfășurat diferite activități, inclusiv au fost elaborate politici îndreptate spre amplasarea efectivă a resurselor financiare și utilizarea unui sistem complex de instrumente și metode investiționale performante.

Corupția, în esență, poartă un caracter sistemic, resursele ei conținându-se și la nivelul actelor legislative. De altfel, corupția devine mult mai periculoasă, când se bazează pe-

un cadru legal evaziv, confuz sau lacunar. Combaterea eficientă a corupției este imposibilă fără curățirea câmpului legislativ de norme, care generează corupția (norme corupțio-gene) și care sporește eventualitatea actelor de corupție. În acest sens, o acțiune preventivă specifică și deosebit de importantă este analiza nivelului de coruptibilitate a proiectelor de acte legislative. Expertiza anticorupțională a proiectelor de acte legislative are drept scop evaluarea nivelului de coruptibilitate a proiectelor, adică identificarea în cadrul acestora a unor norme care favorizează sau pot favoriza corupția în eventualul proces de aplicare a acestor norme.

În acest sens, Ministerul Justiției, de comun cu C.C.C.E.C., a elaborat proiectul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei coruptibilității proiectelor de acte legislative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în temeiul căruia C.C.C.E.C. a elaborat și aprobat Metodologia de efectuare a expertizei coruptibilității proiectelor de acte legislative. Experții C.C.C.E.C. au efectuat expertiza mai multor proiecte de acte legislative, inclusiv: proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii metrologiei nr. 647-XIII din 17.11.95, proiectul de Lege privind activitatea sanitar-veterinară, proiectul Legii bibliotecilor etc.

Probitatea și profesionalismul angajaților organelor specializate în prevenirea și combaterea corupției este o altă precondiție a unei lupte eficiente împotriva corupției. În acest sens, C.C.C.E.C., cu suportul unor organizații internaționale, a organizat și desfășurat acțiuni de instruire pentru angajații organelor de drept în problemele ce țin de tehnici speciale de depistare, cercetare și calificare a infracțiunilor de corupție; detectarea, investigarea și trimiterea în judecată a cauzelor de corupție la nivel înalt; aspecte psihologice ale activității operative de investigații și activității de urmărire penală etc.

Dificultăți:

Dat fiind faptul că corupția ca fenomen poartă un caracter, preponderent, sistemic, activitatea preventivă necesită conceptualizare și sistematizare, astfel încât politica preventivă să fie bine justificată, focalizată asupra realelor zone de risc și rațională în utilizarea resurselor instituționale. O parte din acțiunile importante de prevenire, cum ar fi expertiza anticorupțională a proiectelor de acte legislative, încă nu pot fi suficient acoperite cu resurse umane.

Priorități pe viitor:

- *Implementarea în cadrul autorităților publice a mecanismelor eficiente de control administrativ intern;*
- *Asigurarea implementării în cadrul autorităților publice a normelor de etică, inclusiv a standardelor în evitarea și declarare conflictelor de interese;*
- *Sporirea gradului de transparență în activitatea autorităților publice, crearea unui mecanism viabil de participare a cetățenilor la procesul decizional al autorităților publice;*

- *Sporirea activității de analitică și pronostic anticorupțional, care ar fundamenta prevenirea corupției la nivel sectorial;*
- *Consolidarea capacităților instituționale ale C.C.C.E.C. în vederea acoperirii adecvate a activității de efectuare a expertizei anticorupționale a proiectelor de acte legislative;*
- *Intensificarea cooperării instituțiilor publice cu societatea civilă.*

Fortificarea în viitor a activităților de prevenire, inclusiv prin parteneriate a instituțiilor publice și societatea civilă, va eficientiza și activitatea de combatere a corupției, și nu în ultimul rând, prin sporirea încrederii opiniei publice față de organele de drept, va facilita dezrădăcinarea unor stereotipuri legate de activitatea organelor de drept, axată și astăzi, în buna parte, pe contracararea criminalității, fiind diminuat aspectul de prevenire a acesteia.

2.3. Educația anticorupțională

Un factor, care favorizează corupția, este înaltul nivel de acceptabilitate socială a comportamentului corupțional. Anume reieșind din acest lucru, precum și din prioritățile activității de prevenire a corupției în clasamentul obiectivelor Strategiei naționale anticorupție, au fost lansate campanii de sensibilizare și formare anticorupțională a opiniei publice.

În acest sens, C.C.C.E.C. a desfășurat în jurul a 120 de întruniri cu reprezentanți ai diferitor segmente sociale (funcționari ai organelor centrale de specialitate ale administrației publice; funcționari ai organelor administrației publice locale; corpul de conducere și didactic al instituțiilor de învățământ preuniversitar și universitar, inclusiv studenți și reprezentanți ai asociațiilor de părinți; angajații instituțiilor din sistemul ocrotirii sănătății, precum și angajații unor instituții de utilitate publică, întreprinderi de stat, reprezentanți ai sectorului comercial.

În cadrul acestor activități, audiența care numără estimativ 8 mii de persoane a fost familiarizată, în dependență de specific, cu noțiunea și esența corupției ca fenomen social și criminologic; cauzele apariției și a unui nivel înalt de răspândire; factorii care alimentează corupția; manifestările și consecințele corupției; specificul corupției în Republica Moldova; cadrul anticorupțional legislativ și instituțional, național și internațional, calificarea juridico-penală a infracțiunilor de corupție.

Procuratura Anticorupție a desfășurat în instituțiile de învățământ preuniversitar ore educaționale: „Educația în spiritul intoleranței față de fenomenul corupției”.

La Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova a fost introdus în conținutul cursurilor predate (Drept administrativ, Protecția juridică a drepturilor omului) tematica combaterii corupției și rolul funcționarului public în contracararea acestui fenomen.

Pentru promovarea elementelor de prevenire a corupției și realizării educației juridice, Ministerul Educației și Tineretului a introdus în Planul – cadru al învățământului preuniversitar disciplinele opționale “Educație pentru lege” și “Educația civică”, iar la treapta liceală se studiază disciplina “Noi și legea”. Programele cursurilor respective prevăd teme ce țin de legislația Republicii Moldova, inclusiv privind combaterea criminalității, corupției și protecționismului.

Reușitele acestor activități au fost determinate și de parteneriatul cu sectorul nonguvernamental (organizația nonguvernamentală Transparency Internațional-Moldova, organizația nonguvernamentală „Studentus Incorruptus”, Asociația Avocaților Americani).

În activitatea de educație anticorupțională au fost puse în valoare și mijloacele mass-media, prin participarea la emisiuni TV-radio, montarea și lansarea unor filme.

C.C.C.E.C. a realizat filmul „Un viitor fără corupție”. Compania publică „Moldova 1”, în comun cu serviciul de presă al Procuraturii, au produs filmul „Consacrați Legii 2”. M.A.I., în comun cu angajații emisiunii „Rezonans” și cu susținerea Transparency International Moldova au produs filmul de scurt metraj „Corupția în instituțiile medicale”.

Compania națională „Teleradio-Moldova” în comun cu C.C.C.E.C., Procuratura Anticorupție, alte autorități publice și Alianța Anticorupție a organizat campania de sensibilizare a cetățenilor „Spune nu corupției !”, în cadrul căreia au fost desfășurate două radio-maratoane. Obiectivul campaniei a constat în informarea cetățenilor privind cauzele și condițiile care generează fenomenul corupției, consecințele acesteia, modul de sesizare a organelor de drept etc.

Pe larg au fost mediatizate acțiunile anticorupție de către TV „Moldova 1”. Majoritatea subiectelor incluse în edițiile de știri au fost realizate în colaborare cu serviciul de presă al C.C.C.E.C., care a oferit atât informații referitoare la diverse cazuri de corupție, cât și imagini operative.

Dificultăți:

Fără îndoială, intoleranța socială față de corupție este una din cele mai importante condiții de diminuare a infracțiunilor de corupție. Este tot atât de evident, că aceasta necesită o schimbare de mentalitate, acțiune de durată. Activitățile de educație anticorupțională nu pot avea efect imediat și ar putea să fie eficiente doar în conexiune cu alte acțiuni preventive, cum ar fi, bunăoară, promovarea standardelor

etice în serviciul public și doar într-o strânsă cooperare între toate autoritățile publice și strânsă colaborare cu sectorul privat și civil.

Priorități pe viitor:

- *Identificarea soluțiilor eficiente în colaborarea între organele autorității publice, în cooperarea sectorului public cu cel privat și asociativ în vederea promovării standardelor anticorupționale;*
- *Elaborarea și implementarea acțiunilor de educație anticorupțională, astfel încât acestea să completeze, în general, acțiunile de prevenire;*
- *Fortificarea cooperării cu mijloacele mass-media în vederea promovării unei politici informaționale anticorupționale adecvate.*

2.4. Alianța Anticorupție – partener activ în activitățile anticorupționale

Anul 2006 se caracterizează prin consolidarea acțiunilor comune ale autorităților publice cu societatea civilă, și anume prin asigurarea participării membrilor societății civile la dezvoltarea și implementarea politicii de stat în domeniul prevenirii corupției și educarea societății în spiritul intoleranței față de corupție.

Un rol important în acest sens i-a revenit Alianței Anticorupție, înființată la 10 ianuarie 2006. Alianța Anticorupție reprezintă o asociație benevolă de organizații nonguvernamentale, scopul căreia este de a contribui la reducerea corupției, prin antrenarea nemijlocită în activitatea de prevenire a acestui flagel. Actualmente Alianța întrunește 26 de organizații nonguvernamentale. Partenerul principal al Alianței în desfășurarea activităților anticorupționale este Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, cu care a fost semnat un acord de colaborare.

Membrii Alianței în comun cu reprezentanții C.C.C.E.C. s-au întrunit la Guvern în două ședințe de lucru, prezidate de către Prim-ministrul Republicii Moldova. În cadrul acestor întruniri au fost puse în discuție perspectivele de conjugare a eforturilor dintre societatea civilă și sectorul public în vederea obținerii reducerii esențiale a manifestărilor de corupție. De asemenea, au fost abordate unele aspecte privind eficiența activității sectorului asociativ.

Un alt aspect al activității Alianței l-a constituit avizarea, din punctul de vedere al coruptibilității, a unui șir de acte normative, aportul fiind adus, în special, de către Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției și Transparency International – Moldova.

Întru sensibilizarea opiniei publice și promovarea unui comportament conform normelor etice și cultivarea intoleranței față de cazurile de corupție au fost desfășurate o serie de seminarii anticorupție (inclusiv în colaborare cu C.C.C.E.C. și alte organe de drept), trening-uri zonale și ateliere de lucru, elaborate și distribuite materiale promoționale anticorupție, realizate filme pentru difuzare TV.

La Centrul Expozițional al Uniunii Artiștilor Plastici “Constantin Brâncuși”, Transparency International-Moldova împreună cu C.C.C.E.C. au organizat expoziția „Pictorii contra corupției”, la care și-au adus aportul circa 20 de pictori, inclusiv și de peste hotarele țării.

Pentru o abordare mai largă a problemelor impactului corupției asupra dezvoltării inițiativei antreprenoriale, eticii în sectorul privat, transparenței și guvernării corporative, eforturilor statului în susținerea activității de antreprenoriat și aspectelor penale ale corupției în sectorul privat, Transparency International- Moldova în colaborare cu Asociația Micului Business din Moldova au organizat ziua anticorupție pentru businessmanii din or. Bălți.

Centrul Pro Marshall, în cooperare cu Centrul European pentru Studii de Securitate George C. Marshall (Germania) și Ministerul Apărării al Republicii Moldova, a organizat Conferința internațională cu genericul „Securitatea și controlul frontierelor”. În cadrul acesteia au fost puse în dezbateri tendințele politicilor de securitate, contracararea corupției și fraudelor economice în scopul stabilității regionale și internaționale, posibilități de cooperare și opțiuni de parteneriat etc.

Cu suportul financiar al Fundației Eurasia, OSCE și alți donatori, Transparency International - Moldova a organizat o conferință de lansare a proiectului de promovare a implementării principiilor conduitei etice și aplanării conflictului de interese pentru funcționarii publici.

În scopul familiarizării populației cu modalitățile de sesizare a organelor de drept, măsurile de protecție a martorilor, încurajarea cetățenilor în cooperarea cu instituțiile statale etc., au fost elaborate două ghiduri anticorupție pentru cetățeni, unul din ele fiind pregătit de către Procuratura Generală, beneficiind de asistența financiară a Transparency International-Moldova și PNUD.

Întru evaluarea oportunităților de corupție în unele domenii de activitate publică, Transparency International – Moldova a efectuat două sondaje sociologice ce țin de corupția în ocrotirea sănătății și calitatea serviciilor Inspecției Muncii.

Semnificativ a fost aportul Alianței Anticorupție și în elaborarea și definitivarea Planului Preliminar de Țară al Fondului Provocările Mileniului.

Dificultăți:

Atitudinea pasivă a unor autorități publice centrale de participare la inițiativele anticorupționale, desfășurate de către organizațiile nonguvernamentale.

Priorități pe viitor:

- *continuarea campaniei de informare și de monitorizare a implementării legilor privind accesul la informație și transparența decizională;*
- *promovarea codurilor de conduită în diferite domenii;*
- *continuarea procesului de expertiză anticorupție a legislației naționale;*
- *oferirea serviciilor de consultanță juridică în cadrul liniilor fierbinți;*
- *efectuarea studiilor de evaluarea a nivelului de corupție și recomandări/soluții în diferite sectoare publice cum sunt: sănătate, educație, vama, poliție, servicii municipale etc.*

3. Cooperarea la nivel național și internațional

3.2. Cooperarea națională

Performanțele anului 2006 se datorează, în mare măsură, participării active a comunității în activitățile anticorupționale. Astfel, a fost îmbunătățit procesul implementării comune a Strategiei anticorupție prin stabilirea unui parteneriat constructiv între societatea civilă, autoritățile publice centrale și locale și sectorul privat.

Un aspect important l-a constituit conlucrarea eficientă a autorităților publice centrale și a organelor de drept în domeniul respectiv. Schimbul reciproc de informații și colaborarea cu organele de drept au avut ca consecință acoperirea operativă a întregului teritoriu al republicii, reacționarea promptă la semnalele cetățenilor drepturile cărora au fost lezate de funcționarii corupți.

În baza acordurilor, semnate de C.C.C.E.C. cu M.A.I. (23 mai 2005) și S.I.S. (18 decembrie 2002) și Protocolului adițional (08 noiembrie 2005), părțile colaborează în domeniile combaterii corupției și protecționismului, contrabandei, spălării banilor și finanțării terorismului, asigurării securității statului etc. prin schimbul operativ de informații, crearea grupurilor mixte și alte activități comune de investigație, care sunt utilizate în procesul documentării și instrumentării cazurilor complicate și complexe. Astfel, Procuratura Anticorupție a conlucrat cu C.C.C.E.C. și M.A.I. în instrumentarea a 10 cauze penale, inclusiv privind traficul de influență în privința judecătorilor Curții de Apel, coruperea pasivă și estorcarea mijloacelor bănești de către unii colaboratorii ai M.A.I..

O semnificație deosebită a avut ședința comună a Colegiilor C.C.C.E.C. și S.I.S., desfășurată la 16 iunie a.c. și prezidată de către Președintele Republicii Moldova, care s-a soldat cu trasarea sarcinilor concrete în vederea intensificării și eficientizării interacțiunii instituțiilor în prevenirea și combaterea corupției.

În vederea sporirii randamentului activității de combatere a criminalității la nivel local și al colaborării cu organele administrației publice, Procuratura Generală a elaborat și a propus spre realizare „Programul de prevenire a criminalității în cadrul unei unități administrativ-teritoriale”. Programul nominalizat a fost implementat prin intermediul Consiliilor Coordonatoare în domeniul asigurării ordinii de drept și combatere a criminalității, create pe lângă toate Consiliile raionale.

Reușitele activităților de contracarare a corupției au fost determinate și de parteneriatul cu sectorul nonguvernamental.

La 13.01.2006, sub patronatul Guvernului a fost semnat Acordul de colaborare între C.C.C.E.C. și Alianța Anticorupție în vederea promovării și realizării în comun a activităților anticorupție. Acest eveniment reprezintă, de fapt, o etapă calitativ nouă în activitatea C.C.C.E.C., care vizează elaborarea și asigurarea unui mediu eficient de colaborare a statului, inclusiv a organelor de drept cu societatea civilă.

Această inițiativă a fost continuată de C.C.C.E.C. prin semnarea la 30 octombrie a.c. a Acordului de colaborare cu Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției (C.A.P.C.) privind organizarea de comun acord a conferințelor, seminarelor, conlucrarea în vederea elaborării unor studii asupra fenomenului corupției, efectuarea expertizei coruptibilității actelor normative etc.

În contextul susținerii inițiativelor anticorupție, a efectuării cercetărilor sociologice, implementării Codului de Conduită Universitară, prevenirii și combaterii fenomenului corupției în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova, în aprilie a.c. C.C.C.E.C. a semnat un Acord de colaborare cu Centrul național pentru Transparență și Drepturile Omului.

Dificultăți:

Lipsa abordării strategice de cooperare a sectorului public cu societatea civilă.

Priorități pe viitor:

- *Consolidarea capacităților și eficientizarea interacțiunii organelor de drept în combaterea corupției;*
- *intensificarea colaborării instituțiilor de stat cu mass-media și societatea civilă în implementarea politicilor anticorupție.*

3.3. Cooperarea internațională

În perioada raportată Republica Moldova a continuat participarea la acțiunile, inițiativele și proiectele internaționale ce vizează prevenirea și combaterea corupției, promovând și dezvoltând cooperarea în domeniul respectiv, atât la nivel regional, cât și internațional.

Un rol important în supravegherea aplicării instrumentelor juridice internaționale îi revine **Grupului de state contra corupției (GRECO)**. În anul curent a derulat ciclul

al doilea de evaluare a Republicii Moldova privind procesul anticorupțional, după care la cea de a 30-a Reuniune Plenară a GRECO din 13 octombrie a fost aprobat Raportul de evaluare. Pe marginea Raportului pentru Republica Moldova au fost elaborate și înaintate 15 recomandări, care urmează a fi implementate și raportate până la 31 mai 2008.

La compartimentul respectiv necesită de menționat și participarea Republicii Moldova la **Inițiativa Anticorupție a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est (SPAI)**. Ținând cont de obiectivele și recomandările SPAI, activitățile de reprimare a corupției la nivel regional se înscriu armonios în procesul integrării europene, constituind o parte componentă a acestuia.

În octombrie 2006, la Beijing, China, în cadrul I-ei Conferințe Anuale și Adunării Generale a fost instituită **Asociația Internațională a Organelor Anticorupție**, care are drept scop promovarea implementării eficiente a Convenției O.N.U. împotriva corupției. Ca urmare a participării colaboratorilor C.C.C.E.C. la Conferință, la propunerea Secretariatului Asociației Internaționale a Organelor Anticorupție, C.C.C.E.C. a fost acceptat în calitate de membru organizațional inițiator al acestei organizații.

Întru promovarea schimbului de informații și cooperarea cu instituțiile similare din alte țări, C.C.C.E.C. a semnat acorduri de colaborare cu serviciile abilitate în prevenirea și combaterea spălării banilor din Macedonia, Albania, Ucraina și Bulgaria, a definitivat proiectul acordului de colaborare cu instituția respectivă din Republica Bielarus, Federația Rusă și Georgia. Colaboratorii C.C.C.E.C. au participat la Ședința grupului de experți pentru coordonarea proiectului acordului de cooperare în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului în cadrul Comunității Statelor Independente, organizată sub egida Comitetului Executiv al CSI și desfășurată în or. Minsk, Republica Bielarus.

La inițiativa Ambasadei SUA în Republica Moldova, în cadrul C.C.C.E.C. au fost desfășurate întreveneri cu experții Serviciului Special de Investigații din Lituania, fiind continuat schimbul de experiență cu o vizită de răspuns a colaboratorilor C.C.C.E.C. la instituția similară din Lituania.

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova cooperează cu instituțiile omoloage de peste hotare, inclusiv cu Serviciul de Securitate al Ucrainei și Serviciul Român de Informații, în vederea realizării unui spectru larg de probleme care afectează securitatea statului, inclusiv corupția și crima organizată.

Republica Moldova a fost reprezentată de colaboratorii organelor de drept la un șir de activități internaționale anticorupție, inclusiv:

- Conferința internațională „Aspecte legale ale combaterii terorismului și corupției prin intermediul cooperării internaționale”, care a fost organizată în mun. Chișinău de Ambasada SUA;

- Conferința statelor - membre GUAM cu tematica „Combaterea corupției și cooperarea între statele - membre GUAM”, care a fost organizată și desfășurată sub egida SUA și a Consiliului Europei în or. Tbilisi, Georgia;
- Conferința internațională „Combaterea corupției transfrontaliere”, organizată în or. Tessaloniki, Grecia, de SPAI RSLO și finanțată de către SUA;
- Conferința a VII-a internațională privind combaterea corupției, desfășurată în or. Raesfeld, Germania;
- Seminarii metodico-practice desfășurate în Serbia și Muntenegru, Macedonia, Bosnia și Herțegovina cu tematica „Tactici de organizare a cercetării actelor de corupție”, care au fost organizate și desfășurate sub egida SPAI și a Consiliul Europei;
- Seminarul „Combaterea corupției și terorismului prin cooperare interdepartamentală”, organizat și realizat prin concursul Institutului Militar Internațional de studii juridice din Newport, SUA;
- Evenimentul comun pentru investigatori și procurori anticorupție din Republica Moldova, România și Lituania, organizat de SPAI RSLO în parteneriat cu C.C.C.E.C., cu genericul „Detectarea, investigarea și trimiterea în judecată a cauzelor de corupție la nivel înalt”.

Dificultăți:

Nivelul redus de inițiativă a organelor de drept în vederea intensificării colaborării regionale și internaționale.

Priorități pe viitor:

- *Continuarea realizării angajamentelor asumate față de comunitatea internațională întru implementarea programelor și proiectelor în domeniul contracarării corupției;*
- *Implementarea Recomandărilor GRECO, elaborate conform ciclului al doilea de evaluare a Republicii Moldova;*
- *Intensificarea cooperării cu instituțiile internaționale de profil în realizarea acțiunilor de reprimare a corupției.*

4. Monitorizarea procesului de implementare a Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției

O verigă principală a mecanismului de implementare a Strategiei naționale anticorupție o constituie monitorizarea eficientă a realizării măsurilor, prevăzute în Planul de acțiuni și executate de către instituțiile vizate. Conform Strategiei, această funcție este atribuită și realizată de către **Grupul de monitorizare a implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și a Planului de acțiuni pentru realizarea ei**, constituit prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2231-III din 17.02.2005. Componenta Grupului a fost modificată prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.447-IV din 06.02.06 și nr. 737-IV din 04.08.06.

Conform Strategiei, funcțiile de Secretariat al Grupului de monitorizare sunt exercitate de către C.C.C.E.C. Astfel, Centrul a acumulat și generalizat informațiile, parvenite de la instituțiile responsabile de executarea măsurilor din Planul de acțiuni, cu prezentarea acestei informații spre examinare în ședințele Grupului.

Pe parcursul a 10 luni a.c., Grupul de monitorizare s-a întrunit în 8 ședințe de lucru la care au participat conducători ai autorităților publice centrale, organelor de drept și de control, Companiei Teleradio-Moldova și coordonatorul național al Proiectului PACO Moldova. În scopul asigurării transparenței activității Grupului de monitorizare, la ședințele acestuia au asistat reprezentanți ai agențiilor de presă și posturilor teleradio din republică.

În vederea aprecierii plenitudinii, calității și eficienței realizării măsurilor din Plan, Grupul de monitorizare, în cadrul ședințelor, a audiat dările de seamă ale unor autorități publice, responsabile de executarea acțiunilor specifice concrete.

Astfel, în perioada de referință, au raportat Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Educației și Tineretului, Ministerul Culturii și Turismului, Camera de Licențiere, Agenția Rezerve Materiale, Achiziții Publice și Ajutoare Umanitare, Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, Procuratura Generală, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Curtea de Conturi și Ministerul Justiției.

În scopul verificării informațiilor, prezentate de către instituțiile responsabile, conform Hotărârii Grupului de monitorizare nr. 2 din 31.05.06 și nr. 3 din 28.06.06 au fost formate trei Grupuri de lucru, care au controlat nivelul activităților Ministerului Economiei și Comerțului, Ministerului Culturii și Turismului și Ministerului Educației și Tineretului în vederea implementării Strategiei naționale anticorupție. În cadrul acestor vizite de lucru a fost evaluat riscul față de corupție în instituția respectivă, fiind propuse unele măsuri concrete de ameliorare a situației anticorupționale.

Bunăoară, controlul efectuat la Ministerul Economiei și Comerțului a scos în evidență un șir de neajunsuri în activitatea ministerului în domeniul de referință, inclusiv: nerespectarea Hotărârii Guvernului nr.615 din 28.06.05 și încălcări ale altor acte legislative în vigoare, lipsa unei atenții sporite asupra procesului de prevenire și combatere a corupției în instituțiile subordonate acestuia, lipsa transparenței privind activitatea subdiviziunilor ministerului, nivelul scăzut de conlucrare cu organele de drept etc.

Ministerul nu a acordat atenția respectivă procesului de prevenire și combatere a corupției în instituțiile subordonate, specializate cu funcții de control (de exemplu, Inspekția Muncii).

Alarmante sunt rezultatele micro-sondajului privind perceperea de către agenții economici și societate a fenomenului corupției în cadrul subdiviziunilor Ministerului Economiei și Comerțului, efectuat de Transparency International Moldova în cadrul acestui control. Acestea denotă că majoritatea intervievaților refuză să răspundă la întrebări din frica eventualelor persecutări din partea acestui minister sau a organelor de drept. Ceilalți intervievați au apreciat ministerul ca o instituție coruptă, menționând grila mitelor oferite pe parcursul ultimelor 3 luni de la 1000 la 7000 lei, fapt despre care au fost informați membrii Grupului de monitorizare.

Grupul de monitorizare a apreciat nesatisfăcătoare activitatea Ministerului la compartimentul respectiv. Întru redresarea situației, au fost elaborate recomandări Ministerului Economiei și Comerțului, despre implementarea cărora a fost raportat suplimentar la ședința Grupului.

Verificările efectuate de membrii Grupului de Monitorizare la Ministerul Educației și Tineretului de asemenea au stabilit unele neajunsuri, dintre care: cadrul normativ departamental nu reglementa în măsura corespunzătoare activitatea de prevenire a corupției și protecționismului în rândul angajaților, lipsa transparenței în selectarea și încadrarea personalului, conlucrarea insuficientă cu organele de drept etc. Unele obiecții la acest capitol au fost abordate în cadrul ședinței și de membrii Grupului de Monitorizare, reprezentanți ai societății civile (Transparency International Moldova, Asociația Primarilor și Colectivităților Locale), care țineau de tergiversarea termenelor de examinare a solicitărilor, adresărilor etc.

Întru redresarea situației, comisia de lucru a elaborat și prezentat Ministerului Educației și Tineretului recomandări necesare pentru a fi implementate în mod prioritar. Rapoartele prezentate de către Camera de Licențiere și

Ministerul Culturii și Turismului atestă că, de rând cu progresele înregistrate la acest capitol, mai persistă și unele probleme de ordin legislativ și organizatoric.

Astfel, la Camera de Licențiere se atestă o fluctuație excesivă de cadre, motivele fiind considerate salariile mici și rigorile legale departamentale impuse colaboratorilor. O altă problemă abordată rezidă în ineficiența sau imperfecțiunea reglementărilor legale pentru unele genuri de activitate licențiate (construcții, extragerea zăcămintelor minerale, transport ș. a.).

Printre succesele de diminuare a corupției în procesul de licențiere se numără implementarea principiului „ghișeu unic”. De asemenea, a fost analizată lista documentelor necesare pentru obținerea licenței, care va determina necesitatea

perfecționării cadrului legislativ în vederea implementării principiului respectiv. În ansamblu, toate acțiunile de transparentizare a procedurii de licențiere, de ridicare a nivelului culturii juridice a agenților economici, prin comunicarea riscurilor existente în cazul încălcării legislației în domeniul licențierii, au influențat pozitiv activitatea agenților economici. Ca rezultat, unele companii au renunțat la activitatea în condițiile economiei tenebroase sau și-au extins sfera activităților.

În Raportul prezentat de Ministerul Culturii și Turismului s-a evidențiat iresponsabilitatea acestuia în realizarea eficientă a programelor anticorupționale. Acest fapt a fost confirmat și prin rezultatele controlului efectuat de către grupul de lucru din cadrul Grupului de monitorizare. În același rând, au fost înregistrate un șir de neajunsuri și încălcări, calificate drept riscuri de corupție. Întru redresarea situației, au fost elaborate recomandări, despre implementarea cărora ministerul a raportat suplimentar Grupului de monitorizare.

Despre rezultatele realizării Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție în perioada ianuarie-iunie 2006 a raportat și Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. Grupul de monitorizare a apreciat satisfăcătoare activitatea instituției la compartimentul respectiv.

Rapoartele prezentate la acest capitol de către Procuratura Generală și C.C.C.E.C. denotă că, aceste instituții, deși au înregistrat unele progrese la anumite compartimente ale procesului anticorupțional, mai au unele rezerve. Astfel, actualmente ambele instituții se confruntă cu un șir de probleme, cum ar fi: calitatea urmăririi penale, detectarea corupției la nivel înalt, asigurarea recuperării prejudiciului cauzat statului prin infracțiune, inclusiv prin actele de corupție etc. Prevenirea și combaterea

corupției la nivel instituțional a fost menționată ca direcție prioritară în activitatea instituțiilor. În acest sens, de către Procuratura Generală a fost efectuată Reevaluarea sistemului organelor Procuraturii pentru perioada de activitate trimestrul IV al anului 2005 - semestrul I al anului 2006, care s-a finisat cu elaborarea unui Program de măsuri, obiectiv al căruia constă în excluderea sau diminuarea factorilor de risc în cadrul instituției.

În rapoartele prezentate de către Curtea de Conturi și Ministerul Justiției, o atenție deosebită a fost acordată compartimentelor de perfecționare și ajustare a cadrului legislativ în vederea facilitării procesului de prevenire și combatere a corupției și de consolidare a capacităților instituționale în scopul diminuării factorilor de risc în activitatea acestora. Activitatea instituțiilor la compartimentul respectiv a fost apreciată satisfăcătoare.

În cadrul ședințelor Grupului de monitorizare de asemenea au fost abordate unele probleme de o importanță majoră în lupta cu corupția în Republica Moldova, fiind remarcate activitățile de profilaxie a corupției, rolul mediatizării activităților anticorupționale etc. În acest sens a fost audiat Raportul privind rolul C.C.C.E.C. în prevenirea și educarea anticorupțională, fiind apreciată pozitiv activitatea instituției la compartimentul respectiv. Potrivit cerințelor expuse în cadrul întrunirilor Grupului, Compania Teleradio-Moldova în comun cu C.C.C.E.C. a elaborat un Plan de conlucrare anticorupție cu mass-media pentru 2006, care se realizează cu succes.

Nivelul de realizare a activităților anticorupționale, desfășurate de autoritățile publice centrale, a fost obiectul discuțiilor abordat în cadrul unei ședințe de Guvern, care, prin Hotărârea nr. 812 din 11.07.2006 „Cu privire la mersul implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției în primul semestru al anului 2006”, a apreciat pozitiv rezultatele obținute. În același rând au fost evidențiate și unele neajunsuri, inclusiv atitudinea pasivă a conducătorilor în ceea ce privește depistarea și prevenirea corupției în instituțiile pe care le conduc, evaluarea riscurilor și analiza factorilor care generează situații coruptibile. Întru ameliorarea situației, Guvernul a dispus sporirea responsabilității instituțiilor administrației publice și gradului de transparență în activitățile de reprimare a corupției.

În pofida voinței politice declarate, strategiilor și planurilor de măsuri elaborate, situația la capitolul prevenirii și combaterii corupției a fost apreciată de către Președintele Republicii Moldova drept nesatisfăcătoare. Astfel, în cadrul consfăturii privind combaterea și prevenirea corupției în țară, convocată în aprilie 2006 de către Președintele Republicii Moldova, șeful statului și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu atitudinea pasivă a miniștrilor, directorilor de birouri, servicii și agenții de stat la capitolul depistării și prevenirii corupției în instituțiile pe care le conduc. La finele ședinței s-a impus înalților demnitari asigurarea controlului corupției în sferele și structurile încredințate. Ulterior, autorităților publice le-a fost prezentat spre executare un Plan de măsuri în domeniul prevenirii și combaterii corupției, aprobat de către

Președintele Republicii Moldova la 25 iulie 2006, despre executarea căruia instituțiile raportează Consiliului Suprem de Securitate.

Dificultăți:

La acest capitol se menționează participarea pasivă a unor membri ai Grupului de monitorizare la ședințele desfășurate și lipsa de inițiativă în promovarea mecanismelor și tehnicilor eficiente în reprimarea corupției.

Priorități pe viitor:

- *consolidarea capacităților Grupului de Monitorizare prin instruirea membrilor Grupului în cadrul unor training-uri, asistate de către experții Consiliului Europei;*
- *sporirea transparenței activității Grupului de monitorizare prin crearea unui web site.*

ÎNCHEIERE

Pe parcursul ultimilor 2 ani Moldova a demonstrat capacitatea de a-și dezvolta propriile politici anticorupție.

Multitudinea acțiunilor întreprinse de către autoritățile moldave în reprimarea corupției au fost evaluate de către experții GRECO în cadrul celui de-al II-lea Ciclu de Evaluare a Moldovei. Ca urmare, la Reuniunea Plenară din 13 octombrie 2006 au fost raportate o serie de neajunsuri la acest compartiment. Astfel, s-a menționat că Moldova a realizat un număr considerabil de reforme și numeroase legi au fost adoptate în toate domeniile de activitate. Dar rămân multe de făcut, în special implementarea rapidă și cât mai completă a Strategiei și Planurilor de acțiuni anticorupție.

Prioritățile de perspectivă în reprimarea corupției reprezintă realizarea Planului de acțiuni pentru 2007-2009, întru implementarea Strategiei naționale anticorupție și Planului Preliminar de Țară al Republicii Moldova pentru 2007-2008, în cadrul Programului „Millennium Challenge Account”.

Planul de acțiuni pentru 2007-2009 întru implementarea Strategiei naționale anticorupție include următoarele activități:

1. Elaborarea proiectelor de acte normative în vederea facilitării procesului de prevenire și combatere a corupției;
2. Consolidarea capacităților instituțiilor responsabile de asigurarea respectării legislației penale;
3. Eficientizarea sistemului instituțional;
4. Prevenirea corupției în administrația publică;
5. Educarea anticorupție a funcționarilor publici;
6. Optimizarea controalelor și conlucrarea cu organele de drept;
7. Asigurarea transparenței în sectorul public;
8. Implementarea instrumentelor internaționale ale UE, CoE, ONU, OECD etc.

Elementul de bază al Planului Preliminar de Țară reprezintă consolidarea capacității pentru prevenirea și controlul corupției. În acest sens au fost selectate cinci capitole care se înscriu în efortul general de prevenire și combatere a corupției:

1. Consolidarea capacității sistemului judecătoresc în prevenirea și combaterea corupției
2. Consolidarea capacității de monitorizare a societății civile și mas-media
3. Prevenirea și combaterea corupției în domeniul ocrotirii sănătății
4. Prevenirea și controlul corupției în administrația fiscală, vamală și organele de poliție
5. Reformarea și optimizarea activității Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției

Pentru realizarea obiectivelor Strategiei Naționale, Moldova beneficiază de sprijinul Consiliului Europei și Comisiei Europene, Agenției Suedeze pentru Dezvoltare, prin lansarea la 31 octombrie 2006 a proiectului MOLICO, proiect contra corupției și spălării banilor. Finanțarea din partea Corporației „Millennium Challenge Account” va completa eforturile donatorilor, consolidând capacitățile Guvernului de a implementa un șir de reforme necesare pentru asigurarea unui control eficient asupra corupției.

Implementarea eficientă a Planurilor anticorupție va îmbunătăți performanțele țării la capitolul „Reprimarea Corupției” și va constitui o premisă reală pentru dezvoltarea socială și economică, asigurând încadrarea Republicii Moldova în familia țărilor cu valori democratice puternice.

**Grupul de monitorizare
a implementării Strategiei naționale
de prevenire și combatere a corupției
și a Planului de acțiuni pentru realizarea ei**

**DECRETUL PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA
privind constituirea Grupului de monitorizare a implementării
Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și
a Planului de acțiuni pentru realizarea ei**

Nr.2231-III din 17.02.2005

[Componența modificată prin Decretul Președintelui nr.447-IV din 06.02.06 și nr.737-IV din 04.08.06]

În scopul executării punctului 3.3. din Strategia națională de prevenire și combatere a corupției, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.421-XV din 16 decembrie 2004, și în temeiul art.94 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova decretează:

Articol unic. - Se constituie Grupul de monitorizare a implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și a Planului de acțiuni pentru realizarea ei în următoarea componență:

STOICOV Iurie	- președinte al Grupului de monitorizare, președinte al Comisiei pentru securitatea națională a Parlamentului
DONCIU Anatolie	- vicepreședinte al Grupului de monitorizare, șef al Direcției generale analitică, prognozare și prevenire a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției
CARAȘCIUC Lilia	- vicepreședinte al Grupului de monitorizare, director executiv al Filialei "Transparency International - Moldova" a Organizației Internaționale "Transparency International"
FILATOVA Tatiana	- șef al Direcției principale elaborarea actelor normative a Departamentului legislație al Ministerului Justiției
CHETRARU Viorel	- șef al Direcției delict transfrontaliere și informaționale a Departamentului serviciilor operative al Ministerului Afacerilor Interne
MURGULEȚ Gheorghe	- șef al Direcției conducere a urmăririi penale a Procuraturii Generale
DIMITRIȘIN Ludmila	- șef al Direcției generale finanțele autorităților judecătorești, organelor de asigurare a ordinii publice, apărării și securității statului a Ministerului Finanțelor
TONCOGLAZ Irina	- șef al Direcției juridice a Ministerului Economiei
BOGATU Svetlana	- șef al Direcției generale economico-financiare a Ministerului Educației
DODON Ion	- șef al Serviciului juridic al Ministerului Sănătății

TÎȘCUL Iurie	- șef al Direcției analitico-organizatorice a Departamentului Tehnologii Informaționale
GOLBAN Vasile	- șef al Aparatului Consiliului Superior al Magistraturii
MARTÎNENCO Mihai	- vicepreședinte al Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție
MADAN Valentina	- șef al Direcției control al organelor supreme, de forță și de drept ale statului a Curții de Conturi
CIUBUC Grigore	- șef al Direcției urmărire penală și combatere a încălcărilor regulilor vamale a Departamentului Vamal
POPESCU Alexandru	- șef adjunct al Departamentului securitate economică al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova
BUJOR Valeriu	- director al Instituției Obștești "Centrul de Studii Comparative în Științe Juridice", președinte al Asociației Criminologilor din Republica Moldova
CIBOTARU Viorel	- director de programe la Asociația Obștească "Institutul de Politici Publice"
VÎRLAN Mifodii	- șef al Direcției probleme juridice a Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova
LUCA Andrei	- membru al Asociației Micului Business, director general al S.A. "Unnolucas"
RUSU Mihail	- vicepreședinte al Asociației Președinților și Consilierilor Raionali din Republica Moldova "APCRM", președinte al raionului Florești
MARCIUC Leonid	- membru al Consiliului executiv al Asociației Primarilor și Colectivităților Locale din Republica Moldova, membru al Senatului primarilor, membru al delegației naționale la Congresul puterilor locale și regionale pe lângă Consiliul Europei, primar al satului Tețcani, raionul Briceni
GORILĂ Anatolie	- vicedirector general al Serviciului Grăniceri
VICLEANSCHI Cornelia	- șef al secției generale a Procuraturii generale

PREȘEDINTELE
REPUBLICII MOLDOVA

Vladimir VORONIN

Chișinău, 17 februarie 2005

Nr.2231-III